

Paksi Endre Lehel

Síremlék és jövőkép

Piszkos fény – Halász Péter Tamás kiállítása

acb Galéria, Budapest

2012. október 19 – november 16.

Rombolni lehet szelíden és elegánsan is, nemcsak durvábban kimondással.

HALÁSZ PÉTER TAMÁS két legyet üt egy csapásra, amikor kereskedelmi galériában megnyílt egyéni tárlata nyitótermében installált munkái egyben a drága, nagyon értékes konceptuális műtárgyat, és a drága műtárgyat magának megengedhető vásárló csúcspozícióját – mindezek vitán felül álló szupremációját – ugyanazon műtárgyban mossza alá. Miközben semmi ellen sem lázad, mindkét társadalmi jelenséget látszólag naivan elfogadja, s ettől még fölháborítóbb az eredmény.

HALÁSZ PÉTER TAMÁS

Fa pusztító, 2012, heat & light box, fatüzelésű kályha, (öntöttvas motorblokk; újrahasonított, rozsdamentes acél, hőálló üveg) © fotó: Orbán György

Megszoktuk a ready-made realizmust, a groys-i más anyagból teljesen ugyanazt fásztó, értelmetlen munkával, azonos méretben legyártó, szerző halála utáni receptművészetet. A térdelej e fogásával újabban operáló művek a dekontextualizáció varázsvesszejével a szerző (mert ugyan ne tagadjuk már, hogy itt nincsen szerző) által rólunk gondoltan általunk nem eléggé ismert, vagy megismert tematika felé terelgeti nyájias figyelmünket. Itt viszont egy fogalomösszeomlásnak köszönhetően e figyelmünk ugyanoda vezetettik, ahová mindig is vágyott, följebb a társadalmi ranglétrán, ami itt testet ölt eképpen: házimozi (*Gesamtkunstwerk 5.1*, 2012, fekete gránit) és playstation (*Végtelen erő*, 2012, fekete gránit). (Itt a többes szám első személy a legnagyobb forgalmat lebonyolító eladások alapján indokolt.)

Az exkluzivitás modern kori szimbóluma, a fekete és csillogjon kritériumai a minimalista designnal párosulnak e rendkívüli erőfeszítést igénylő, mérnöki precizitással az örökkévalóság számára gránitból megalkotott szoborinstallációkban. A *Gesamtkunstwerk 5.1*-el szembesülve valóban mintha az Űrodüsszeia magasabb rendű intelligenciájának manifesztációja, az ideák világából érkező hasáb unokaöccse állna készsleges szolgálatunkra otthonunk legmegbecsültebb fókuszában. Figyeljük meg azt a finom ironiát, amely abban a műtárgy-megismerési stádiumban aktivizálódik, amint a *Végtelen erő* elé ülve a befogadó a tökéletesre polírozott monitor síkján önmaga befogadásra nyitott személyiségének tükrét pillantja meg – ami által a mű nyitottságára terelődik az egy pillanatra ismét megtalált figyelme. Még finomabb vizuális visszacsatolás a kristályos szerkezetű magmás kőzet polírozással érzékvé tett textúrája és a monitorok adásszünetében tapasztalható zaj „mákos” vagy „hangyaversenyes” mozgóképének összecsengése.

Vagyis e művek már túl vannak a radikálisan nyitott mű kategóriáján, amelyekkel való találkozásunkkor pusztán éreztetett tudásanyagunkat tehetjük próbára, előítéleteinket mozdíthatjuk ki a helyéből. Halász Péter Tamás tisztában van vele, hogy képzőművészként a legjobb eséllyel jelenlegi társadalmunk csúcán álló személyek lehetnek potenciális vásárlói; és azzal is tisztában van, hogy fogyasztói társadalmunk státuszszimbólum fétisei az autó mellett a szórakoztató elektronikai eszközök. Tehát itt valójában csak két, egy nyilvános-szimbolikus és egy messzemenően elitista fétis egymásba hatásáról van szó, amelyből nem interpretációk végtelen sora előtt nyílik meg az értelmezői horizont, hanem a fétis-jelleg olttatik ki. (Ezt értettem fogalomösszeomlás alatt, amely Halász korábbi munkáinak is lehet jellemzője, így a *Trófea* sorozat is ugyanezen kioltó elven alapszik.) Ezért megállapítható az

HALÁSZ PÉTER TAMÁS
Fa pusztító, 2012, heat & light box, fatüzelésű kályha, (öntöttvas motorblokk;
újrahasznosított, rozsdamentes acél, hőálló üveg) © fotó: Halász Péter Tamás

HALÁSZ PÉTER TAMÁS
Szél parcella, 2012, light box, (reflexiós és sötétítő fólia, tükör, villanymotorok, LED fényforrások, pvc alkatrészek)
© fotó: Orbán György

HALÁSZ PÉTER TAMÁS
Végtelen erő, 2012, granite station, playstation 3, fekete gránit
© fotó: Orbán György

ezt az elvet követő művekről, hogy „feltételesen”, vagy még inkább „fenntartásokkal nyitott” jelleggel bírnak.

E jelleg jegyében a dekonstrukció nem dolgok, fogalmak közti összefüggésekben rejlik (vélt vagy valós) értelmek ellen, hanem viszonylag pontosan beazonosítható (vélt vagy valós) értékek relativizálására használt eszköz. A fenntartásokkal nyitott mű recepcióesztétikai működésében visszatér egy konszenzuális olvasat esélye: így a *Partíciókban* (2009, e kiállításon nem szerepelnek) a nyomtatott áramkörökből épített középkori ereklyetartóformák ebből eredően szakralizált, megmutatott közepében megjelenő digitális adathordozó (egy-egy pendrive) szerepeltetése korunkra vonatkozó értékjelöléssé lesz. Így beszélhetünk szerzőről. Azonban e szerző ódzkodik az alanyiságtól, ezért kijelentéseiben igyekszik egy globális alanyra fölcserélni művészi lényét. Hűsbavágó, mindenkit érintő, ezért együtt gondolkodást szorgalmazó témák vannak tehát, ami ellentétbe állítható a kortárs művészet azon csoportjával, ahol az egyes befogadó tudatának nagyobb szabadságfokát célozza meg a mű. A *Piszkos fényben* e téma egyértelműen azonosítható: az energia (ismét).

Még mindig a design potenciális paródiájaként is működőképes, funkcióját és újrahasznált elemeit hivatkozva megmutató *Fa pusztító* (2012, öntöttvas motor-blokk, rozsdamentes acél, hőálló üveg) is, címében egyértelműen e fő narratíva, az emberi fogyasztás forrásainak végességére hívja föl figyelmünket. S talán csak másodsorban paródiája még a ready-made realista konceptuális műtárgynak is, lévén tényleg be lehet vele fűteni – sőt, hatásfoka sem annyira rossz a nagy felületű hőleadó ál- és valódi füstkivezetéseknek köszönhetően!

E globális narratíva felől helyezhetjük el Halász Péter Tamás korábban is kedvelt technikai megoldása, a tüköralagút elvét magukba építő fénydobozokat is. Itt egészen illusztratív esetek bukkannak föl már; végeláthatatlan, szabályos rendben ismétlődő erdeje a: 1. megújuló energiák nem triviális szimbólumaként értelmezhető, ültetett fáknak (*Energia erdő*, 2012, light box: reflexiós és sötétítő fólia, kompakt fénycsövek, tükör vízszaggárral vágva),

2. a megújuló energiák triviális szimbólumaként használt szélérőműveknek (*Szél parcella*, 2012., light box: reflexiós és sötétítő fólia, tükör, villanymotorok, LED fényforrások, pvc alkatrészek), illetve 3. a kisméretű olajkutaknak (*Ígéret földje*; anyag, technika: mint előbb; e munka már csak az Art Market Budapest standján került a nagyközönség elé). Ez utóbbi esetben a tüköralagút elve a világunk irányítását jelenleg kezükben tartó közgazdászok irracionális tébolyát illusztrálja; a vég nélküli fosszilis tüzelőanyagok tartalékainak, valamint az ezzel szoros összefüggésben álló vég nélküli növekedés illúzióját. Az utóbbi két fénydoboz mozgó alkatrészeket is tartalmaz: voltaképpen kétszer épült meg a motívum, s ezek ferde szögű tükörözései teszik lehetővé a távolba vesző sorok illúzióját. Azonban e két, forgó alkatrész nem azonos időben kezdi lejárni azonos pályáját, hanem késleltetéssel, aminek köszönhetően az egymás mögött a „sorban” megjelenő „példányok” nem szimplán a vizuális ismétlés látzatát keltik, hanem valódi sokaságét.

Szintén e vég nélküliségre gondolhatunk, mint narratíva-elemre az *Örök forgó* (2012, light box zdb., reflexiós és sötétítő fólia, tükör félgömbök, elektronika, LED szalag, autó gumibroncs) kapcsán is, noha itt az utalásrendszert fölülírja a „szuperbindzsi” jelleg. A gumibroncs peremében futó LED fények nagyjából vizuális érzékelésünk határát jelölik ki – még éppen mozognak és nem állandónak észleljük a föl villanásokat. Bónuszként e föl villanások karácsonyfagömbök raszterbe elhelyezett csoportján fraktálokat demonstrálnak; a többi munka kontextusában tudjuk a narratívához csatolni őket (az újrahasználat, vagy a végtelen motívumának révén is), de itt – akár a geometriai – gyönyör értékét se becsüljük alá.

HALÁSZ PÉTER TAMÁS
Örök forgó, 2012, light box, 2db; (reflexiós és sötétítő fólia, tükör félgömbök,
elektronika, LED szalag, autó gumiabroncs; újrahasznosított) © fotó: Orbán György

